

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาผลของรูปแบบการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
ตามแนวทางของพระภิกษุชาวมุณี วิ. (สุรศักดิ์ เขมรสี)

ผู้วิจัย : นางสาวพร หาญยุทธกร

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
: พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร.ป.ธ.๙ M.A.(Pali&Sanskrit),Ph.D.(Pali)
: ผศ.ดร. แม่ชีกฤษณา รักษาโณม, ศศ.บ.(ภาษาอังกฤษ),M.A.,Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ (๑) เพื่อศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระพุทธศาสนาเถรวาท (๒) เพื่อศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางของพระภิกษุชาวมุณี วิ. (สุรศักดิ์ เขมรสี) (๓) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานที่มีต่อพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติตามแนวทางของพระภิกษุชาวมุณี วิ. (สุรศักดิ์ เขมรสี) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การศึกษาจากเอกสารและการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลจากการวิจัยพบว่า มุ่งศึกษาถึงความหมายของวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระไตรปิฎก เช่น หมายถึงการรู้ในอริยสัจ ๔ ประการ คือ รู้ทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และหนทางดับทุกข์ เป็นต้นและความหมายที่นักเขียนประพันธ์ไว้ เช่น พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิ) โดยใจความ ก็คือ หมายถึง การรู้แจ้ง เห็นจริงในสรรพสิ่งและสภาวะธรรมทั้งปวง โดยปัญญาอันแจ่มแจ้งบริสุทธิ์ ปราศจากมลทินใดๆ

ประเภทของสมถะและวิปัสสนากรรมฐานที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เช่น การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ อธิบายทำให้เกิดปัญญา มีวิปัสสนาภูมิ ๖ เป็นอารมณ์กรรมฐาน การปฏิบัติกัมมัฏฐานมีหลักปฏิบัติ ๔ แบบ คือ ๑) วิธีการเจริญสมถะนำหน้าวิปัสสนา ๒) วิธีการเจริญวิปัสสนา นำหน้าสมถะ ๓) วิธีการเจริญสมถะและวิปัสสนาควบคู่กันไป ๔) วิธีการปฏิบัติเมื่อจิตเกิดสภาวะแห่งวิปัสสนูปกิเลสต้องกำหนดรู้ด้วยปัญญา และการปฏิบัตินี้ต้องปฏิบัติกัมมัฏฐานตามหลักมหาสติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม

ศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางของพระภิกษุชาวมุณี วิ. (สุรศักดิ์ เขมรสี) พบว่า วิปัสสนากัมมัฏฐานล้วน ๆ จัดเข้าในสัมมาสติ ระลึกชอบ ได้แก่ ระลึกชอบในสติปัฏฐาน ๔ มีดังนี้ ๑) กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือการพิจารณาร่างกายของตนเองและบุคคลอื่น ทั้งที่เป็นภายใน ทั้งที่เป็นภายนอก ๒) เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือการพิจารณาเวทนาที่เป็นสุขบ้าง เป็นทุกข์บ้าง ๓) จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือการพิจารณาเห็นจิตในจิต ๔) ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือการพิจารณาตามเห็นธรรม ทั้งที่เป็นกุศลและอกุศลที่บังเกิดกับใจ

ศึกษาผลของรูปแบบการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานที่มีต่อพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติตามแนวทางของพระภิกษุชาวมุณี วิ. (สุรศักดิ์ เขมรสี) พบว่า มี ๕ ขั้นตอนการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน คือ ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดรู้บัญญัติ ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดรู้ปรมาตม์ เจาะจง (เฉพาะที่) ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดรู้ปรมาตม์ทั่วไป ขั้นตอนที่ ๔ รู้ ละ วาง ขั้นตอนที่ ๕ วิมุตติ คือ สภาวะความหลุดพ้น

Thematic Paper Title : A Study of Insight : Meditation Practice Following The Way of Phra Bhāvanakhemagun (Surasak Khemarangsi)

Researcher : Ms. Saraporn Hanyutthakorn

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thematic Paper Supervisor

: Asst. Prof. Dr. Phrasudthithammanuwat, Bali IX,
M.A. (Bali & Sanskrit), Ph.D. (Pali).

: Asst. Prof. Dr. Maechee Krissana Rasachom

Date of Graduation : 17 March 2016

ABSTRACT

These are three objectives of this dissertation namely; 1) To study meditation practice in the objective of this research is to study meditation practice in The pheravatha Buddhist, 2) To study meditation practice in the way of phra Bhāvanakhemagun (Surasak Khemarangsi), 3) To study the outcome of meditation model for Buddhist who follow the way of phra Bhāvanakhemagun (Surasak Khaemarangsi). This qualitative research was explained in the study from the field by in-depth interviews.

The outcome of research was found that; To focus on the meaning study of insight meditation in the Tripitaka such as the four-noble truths and the meaning of meditation written by phraphamtheerarajmahamunee the research of vipassana means enlightenment on all things and all natures with clear and pure wisdom, without any defilements.

The type of samatha and vipassana appears in tripitaka Such as samatha lead vipassana insight Meditation, it creates wisdom with 6 titles and 4 practice styles ; 1) the Tranquility meditation leads to insight meditation 2) the insight Meditation leads to the Tranquility meditation 3) the Tranquility Meditation and the insight meditation come together 4) When the mind is distracted, the practitioners must note it with wisdom. The practice must follow the Discourse of Four Foundations of Mindfulness.

To study meditation practice in the way of phra Bhāvanakhemagun (Surasak Khaemarangsi) and found that pure vipassana is put in the right mindfulness and mindfulness in satipatthana 4

To study the outcome of meditation practice model for Buddhist following in the way of phra Bhavanakhemagun (Surasak Khaemarangsi) which found

that it has five steps of meditation practice. The first step is to know the **Paññatti** (designation), the second step is to know the **Paramattha Dhamma** (ultimate realities), the third step is to know general **Paramattha-Dhamma** (ultimate realities), the fourth step is to know everything without attachment, the fifth step is to know about **Vimutti** (liberation from defilement).